

3. Afsoningsomkostninger

3.1. Indledning

Efter lovgivningen påhviler det en strafafsoner at betale de udgifter, der medgår til underhold, forplejning og hjemsendelse af den domfældte.

Lovforslaget går ud på at afskaffe denne ordning.

Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. afgivet af en arbejdsgruppe nedsat af Straffelovrådet.

3.2. Gældende ret

Det fremgår af § 7 i lov nr. 93 af 11. april 1916 om udgifterne i strafferetsplejen, jf. lovekendtgørelse nr. 744 af 6. november 1986, at de udgifter, der medgår til underhold, forplejning og hjemsendelse af personer, der udstår straf af hæfte eller fængsel, henregnes til sagsomkostninger i straffesagen (afsoningsomkostninger).

Såfremt det ved dommen i straffesagen er blevet pålagt den domfældte at betale sagsomkostningerne, vil de pågældende sagsomkostninger herefter blive søgt inddrevet ved politiets foranstaltning, jf. retsplejelovens § 997.

En tilsvarende refusionspligt for afsoningsomkostninger kendes ikke i de andre nordiske lande, og her i landet synes den gældende ordning at have en særlig historisk baggrund. Fra gammel tid har det påhvilet dømte, der udstod frihedsstraf i de lokale arresthuse, at refundere udgifter til underhold og forplejning. Dette må formentlig ses i sammenhæng med, at arresthusene tidligere var kommunale. Efter lov nr. 93 af 11. april 1916 om udgifter i strafferetsplejen var ordningen da også den, at udgifter ved ophold i statens strafanstalter ikke kunne kræves refunderet. Ved lov nr. 127 af 15. april 1930 om ikrafttræden af borgerlig straffelov bestemtes det, at reglerne vedrørende udgifterne til straffefangere ophold i statens strafanstalter skulle finde tilsvarende anvendelse på udgifter til fangere ophold i ungdomsfængsel, arbejds hus, sikkerhedsforvaring samt sær-fængsel. Heller ikke udgifter til domfældtes ophold i disse institutioner kunne således kræves betalt af de domfældte. Denne retstilstand blev imidlertid ændret ved lov nr. 161 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning. Ved denne lov overtog staten arresthusene, og der blev samtidig - gennem udvidelse af refusionspligten til også at omfatte udgifterne ved afsoning i statsfængsler - indført ensartede regler for arresthuse og statsfængsler m.v.

De nærmere regler om inddrivelse af afsoningsomkostninger er fastsat administrativt og findes navnlig i Justitsministeriets cirkulære af 27. marts 1940. Beregningen af afsoningsomkostninger sker

ved anvendelsen af en fast takst, som udgangspunkt 100 kr. pr. påbegyndt tidsrum af 24 timer fra indsættelsen i anstalt eller arresthus. Denne takst er løbende blevet reguleret, senest ved Justitsministeriets cirkulære af 15. juni 1984.

Det er som anført politiet, der inddriver afsoningsomkostningerne. Politiet fremsender en opgørelse til domfældte. Skønner politiet - f.eks. på grundlag af kendskab til den pågældende i forbindelse med straffesagen, oplysninger fra afsoningsstedet, en særskilt økonomisk vurdering m.v. - at inddrivelse er håbløs, afskrives afsoningsomkostningerne. Dette er det almindelige hos dømte, der f.eks. har udstået længere fængselsstraffe. Skønnes domfældte at have vanskeligheder med straks at betale hele beløbet, men må vedkommende formodes ikke at savne vilje og evne til at betale, kan politiet give udsættelse med betaling eller tillade afdragsvis betaling af beløbet.

Såfremt domfældte ikke betaler, selv om vedkommende skønnes at have evne hertil, vil omkostningerne sædvanlig blive søgt inddrevet gennem fogedretten, jf. herved retsplejelovens § 1013, stk. 3.

De gældende regler om inddrivelse og afsoningsomkostninger forudsætter, at der af politiet og kriminalforsorgen i hvert enkelt tilfælde foretages en vurdering af, hvorvidt afsoningsomkostningerne kan inddrives.

I medfør af § 7, 2. pkt., i lov om udgifterne i strafferetsplejen henregnes udgifterne til befording for de i strafferetsplejens tjeneste virkende embedsmænd under sagsomkostningerne, for så vidt deres ret til fri befording er afløst ved overenskomster om fast vederlag. Retsplejelovens § 1008, stk. 5, indeholder derimod en bestemmelse, hvorefter visse rejseudgifter ikke skal henregnes under sagsomkostningerne. Efter denne bestemmelse falder rejsegodtgørelser og dagpenge til landsrettens personale i anledning af rettens møder uden for dens hovedsæde, rejsegodtgørelser og dagpenge til nævninger og domsmænd, rejsegodtgørelser og dagpenge til statsadvokaten, som foranlediges ved, at denne har embedskontor et andet sted end det, hvor retten holdes, ikke domfældte til last.

Efter forhandling med Finansministeriet har Justitsministeriet ved cirkulære nr. 170 af 23. september 1952 bestemt, at polititjenestemænds time- og dagpenge samt beforderingsudgifter, som afholdes i forbindelse med behandling af straffesager og fuldbyrdelse af straffe, ikke skal betales af den, som pligten til at udrede sagens omkostninger påhviler efter reglerne i retsplejelovens kapitel 91, men at disse udgifter skal afholdes endeligt af statkassen.

Efter det for Justitsministeriet oplyste må det endvidere antages, at der ikke i praksis hos dem, der er